

Verslag congres en werkbezoek Zuid Afrika

17 – 26 november 2016

Groningen, december 2016
Jacomijn Hofstra
Hanny van Asdonck
Franca Hiddink
Lies Korevaar

Inhoudsopgave

Inleiding

1. WPA Congres Kaapstad
2. Valkenberg Hospital Kaapstad
3. Wellington
 - a. T.C. Newman Gemeenskapsdagcentrum
 - b. North West University, Centre for Child, Youth and Family Studies
 - c. Hugenate College
 - d. Drakenstein municipality
 - e. Blouville Akademie, kinderschool

Slotbeschouwing

Bijlagen

Inleiding

Van 17 tot 26 november 2016 werd door medewerkers van het Lectoraat Rehabilitatie een werkbezoek afgelegd aan de Westkaap in Zuid Afrika. Eén onderdeel van het bezoek was de deelname aan het wereldcongres van de World Psychiatric Association, waarbij ook zelf een symposium over Begeleid Leren werd verzorgd. Een ander onderdeel waren werkbezoeken aan diverse (rehabilitatie)activiteiten in Wellington en omgeving.

Het doel van het bezoek was om kennis over Begeleid Leren verder te verspreiden en om de al bijna 18 jaar bestaande samenwerkingsrelatie tussen het lectoraat Rehabilitatie en rehabilitatie- en herstelprogramma's in de Westkaap te vernieuwen.

De deelnemers aan de reis waren:
Hanny van Asdonck, voormalig lid kenniskring en docent Sociale Studies
Franca Hiddink, ontwikkelaar/innovator & docent Sociale Studies
Jacomijn Hofstra, senior onderzoeker & docent Toegepaste Psychologie
Lies Korevaar, lector Rehabilitatie

Alle vier zijn/waren betrokken bij onderzoeks-, innovatie- en onderwijsactiviteiten van het Lectoraat Rehabilitatie.

Het verslag is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 1 wordt verslag gedaan van het WPA congres. Hoofdstuk 2 doet verslag van het bezoek aan het Valkenberg Hospital in Kaapstad. In hoofdstuk 3 worden de diverse activiteiten in Wellington beschreven. In de slotbeschouwing wordt puntsgewijs een aantal opgevallen zaken op een rijtje gezet. In de bijlagen bevindt zich enige achtergrondinformatie behorende bij de drie hoofdstukken.

1. WPA Congress. Psychiatry: Integrative Care for the Community

1. WPA Congress (1822 november)

1a. Inleiding

Het thema van het congres van de World Psychiatric Association was "Psychiatry: Integrative Care for the Community" waar concepten, controverses en gevolgen van de verantwoordelijkheid van psychiaters naar de maatschappij toe in termen van de reikwijdte van hun praktijk en van wat gezien kan worden als het sociale contract van de psychiatrie besproken werden. Een aantal vooraanstaande psychiaters/onderzoekers gaf een key-note lecture: Dinesh Bhugra (UK), Sean Hill (Switzerland), Vikram Patel (India), Andreas Meyer-Lindenberg (Germany), Wolfgang Gaebel (Germany), Simon Wessely (UK), Maria Oquendo (USA) and Helen Herrman (Australia).

1b. Eigen symposium

Op zaterdag 19 november hebben Lies Korevaar en Jacomijn Hofstra een symposium verzorgd over Begeleid Lernen, getiteld: "Community Integration through Education. Supported Education for (young) people with psychiatric disabilities" (zie bijlage 1). Lies Korevaar begon met een inleiding op het onderwerp en de ontwikkeling van de toolkit Supported Education, waarna Jacomijn Hofstra inging op het onderzoek 'What hinders and what helps' dat hiertoe als basis heeft gediend. Twee van de tools uit de toolkit zijn daarna uitgebreid besproken. Als eerste de toeleidingscursus 'Impuls'. Lies vertelde over de inhoud van de cursus die tot doel heeft mensen met psychische beperkingen te ondersteunen bij het kiezen en verkrijgen van een reguliere opleiding. Ook liet hij de resultaten van een evaluatie-onderzoek naar de Impuls-cursus zien. Tot slot heeft Jacomijn de tool 'To tell, or not to tell? Disclosing a psychiatric disability in an educational setting' besproken. Ze heeft de tool die o.a. bestaat uit vijf werkbladen laten zien en uitgelegd, en ook heeft ze de resultaten van een pilot onderzoek naar dit instrument besproken.

Het publiek bestond uit acht deelnemers uit verschillende delen van de wereld (zoals Trinidad and Tobago, Senegal, Finland, Maleisië-UK, Australië) en met verschillende achtergronden (o.a. psychiater/ social worker/ onderzoeker). Hoewel het een kleine groep was, werd het een levendig en interessant symposium met veel interactie. De deelnemers onderschreven het belang van Supported Education en ook de barrières die mensen met psychische beperkingen tegenkomen bij het kiezen, verkrijgen en behouden van een reguliere opleiding (gevonden in het onderzoek) werden door alle deelnemers herkend en lijken universeel te zijn. De deelnemers waren zeer geïnteresseerd in de toolkit en er werden veelvuldig visitekaartjes uitgewisseld. Al met al een geslaagd symposium!

Jacomijn presenteert over haar bijdrage over 'What hinders and what helps'

1c. Overige bijdragen

Uit het programmaboekje bleek dat het aantal lezingen en symposia over rehabilitatie-gerelateerde onderwerpen zeer beperkt was. Wel kwam het onderwerp stigma aan bod. Zo vertelde Dr. Thornicroft in een lezing over effectieve interventies tegen stigma (bijv. de WHO Mental Health GAP Intervention Guide 2.0 en het Emerald project). In een symposium over stigma met bijdragen van vier sprekers (Dr. Sartorius, Dr. Gaebel, Dr. Herrman en Dr. Akiyama) werden ook meerdere anti-stigma interventies genoemd en kwamen belangrijke lessen die men geleerd heeft naar aanleiding van die interventies aan bod. Zo is het belangrijk om voor de implementatie van een interventie na te gaan: wordt het door mensen met psychische problemen en hun families wel gezien als een probleem? Heeft de interventie wel echt kans van slagen? En duurt het project niet te lang? Ook werd genoemd dat het belangrijk is dat het anti-stigma programma uitgevoerd wordt door betrokken medewerkers die voor langere tijd verbonden blijven aan het programma en dat het programma op maat gemaakt is en gericht is op een goed gedefinieerde doelgroep. Dr. Gaebel presenteerde een randomized controlled trial waarmee de effectiviteit van een anti- zelfstigma programma werd onderzocht. Hij noemde een tweetal voor ons eigen onderzoek interessante aandachtspunten: de experimentele- en controlegroep moeten duidelijk verschillende interventies krijgen (geen overlappende onderdelen) en de uitvoerders moeten zich strikt aan de handleiding van de interventie houden, zodat iedere uitvoerder hetzelfde doet. Dr. Hermann

benadrukte in de derde lezing het belang van werken met mensen uit de doelgroep om anti-stigma programma's te laten slagen. Tot slot ging Dr. Akiyama in op het reduceren van stigma op het werk. Hij introduceerde primaire, secundaire en tertiaire preventieve interventies: algemeen seminar over stress en druk op het werk en hoe daar mee om te gaan; consultatie op de werkplek en individuele vaardigheidslessen; en programma's voor de terugkeer naar het werk -en tegen terugval, respectievelijk. Als laatste waarschuwde hij dat informatie geven over psychische problemen ook bijwerkingen kan hebben: the side-effect of information (ipv medication). Het is belangrijk dat naast het geven van algemene informatie over psychische problemen, ook individuele consultatie geboden wordt.

2 Valkenberg Hospital Kaapstad

Het hoofdgebouw van het ziekenhuis

Links Fadia Gameldien, docent OT aan de University of Cape Town en Sharon Kleintjes, hoofd psychologie, Valkenberg Ziekenhuis

2.0 Inleiding

Het Valkenberg ziekenhuis is een groot psychiatrisch ziekenhuis in Kaapstad. Het ziekenhuis wordt door de overheid gefinancierd. Samen met drie andere psychiatrische ziekenhuizen (Lentegeur, Stikland en Alexandra Hospital) bieden zij psychiatrische diensten voor geheel Kaapstad en ~~voor~~ de Westkaap provincie.

Het huidige ziekenhuis dateert van 1891. De naam Valkenberg komt van een Nederlandse boer, genaamd Cornelius Valk, die in 1720 een boerderij begon op het land waarop nu het ziekenhuis is gelegen. De beroemde dichteres Ingrid Jonker is opgenomen geweest in het Valkenberg Ziekenhuis in de jaren zestig van de vorige eeuw voor haar depressie. Zij verwijst hiernaar in een aantal van haar gedichten.

Naast het bieden van algemene intramurale en extramurale psychiatrische zorg, heeft het ziekenhuis een aantal specialistische afdelingen, waaronder een Forensische Afdeling en Acute Opnameafdelingen. Het ziekenhuis heeft 370 bedden, waarvan 165 voor de acute opnameafdelingen en 145 voor de forensische afdeling. De overige bedden zijn onderdeel van de langdurige zorg.

2.1 Presentatie

Op maandagmiddag 21 november verzorgde Lies Korevaar voor ongeveer 45 medewerkers (psychiater, psychologen, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, ergotherapeuten) en cliënten/ervaringsdeskundigen een presentatie over herstelondersteunende zorg (zie bijlage 2). De presentatie was op verzoek van Sharon Kleintjes, hoofd van de psychologie-afdeling van het ziekenhuis, en al enige jaren actief om de visie van herstel, de inzet van ervaringsdeskundigen en de werkwijze van herstelondersteunende zorg te ~~in~~ introduceren en te implementeren in het Valkenberg Ziekenhuis. Zij vertelde ons dat dit een moeizaam proces is, vanwege de dominantie van het medisch model en in het verlengde daarvan de nadruk die wordt gelegd op behandeling.

Hier graag nog wat tekst aanvullen over de reacties uit de zaal.

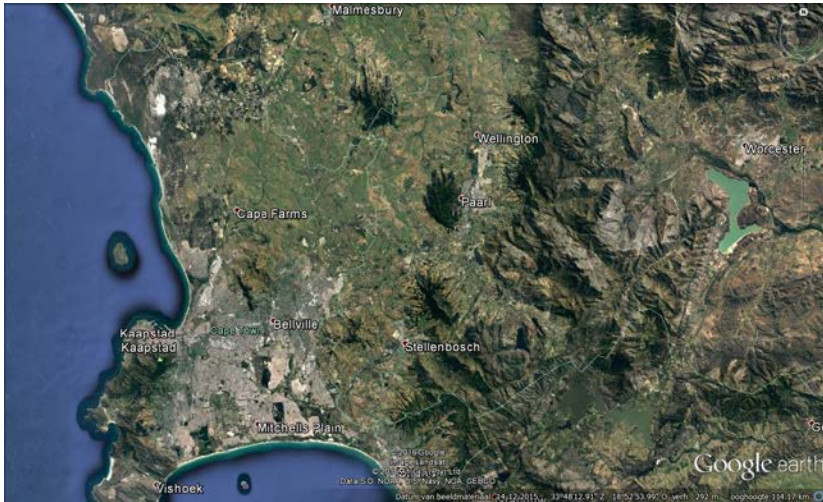
Vanuit de zaal kwamen veel reacties, bijvoorbeeld over het vier fasen model van herstel (overweldigd zijn door de beperking; worstelen met de beperking; leven met de beperking; leven naast de beperking); als je in fase 4 bent, heb je de overige 3 dan achter je gelaten? Lies besprak het procesmatige karakter van het model. Ook al zit je in fase 4, soms heb je periodes dat je terugkeert naar een eerdere fase. Ook werd gevraagd naar de overeenkomsten tussen herstel georiënteerde zorg en motivational interviewing. Een deelnemer vond dat de twee erg op elkaar lijken. Lies ging in op de verschillen zoals dat bij herstel ondersteunende zorg de nadruk ligt op de persoonsrol en niet op patientrol en dat men start vanuit het perspectief van de patient en niet van de professional.

Met opmaak: Nederlands (standaard)

Met opmerkingen [JM1]: hoe wordt de laatste fase vertaald?

Met opmaak: Links

3 Wellington

3.0 Inleiding

Wellington is een stad in de provincie West-Kaap, Zuid-Afrika. Wellington is vernoemd naar de hertog van Wellington. De stad valt bestuurlijk gezien onder Drakenstein, waarvan Paarl de hoofdstad is. Er wonen zo'n 55.000 mensen in Wellington.

3.1 TC Newman Gemeenskapsdagsentrum

Door Liz Pegram, adjunct directeur Adherence Support, Department of Health, Western Cape, zijn we meegenomen naar dit dagbehandelingscentrum in Paarl. Binnen dit dagcentrum werken hulpverleners vanuit verschillende disciplines samen: fysiotherapeuten, sociaal werkers, psychologen, artsen en ergotherapeuten. Ze werken voor een hele brede doelgroep: zowel voor mensen met fysieke problemen, psychiatrische problematiek en psychosociale problemen. De caseload is groot: 200 is geen uitzondering.

Twee ergotherapeuten/ arbeidstherapeuten (occupational therapists), [Lindy Bloem en Carolyn de Reuck \(?\)](#), hebben een toelichting gegeven op het werk dat zij verzetten en de uitdagingen die zij daarbij ondervinden.

Cliënten moeten vaak ver reizen en komen om die reden niet zo vaak als nodig zou zijn. Als ze komen proberen ze de zorg compact en geïntegreerd aan te bieden. De twee grootste uitdagingen waren deze genoemde integratie van zorg die hulpverleners dwingt niet meer alleen vanuit hun eigen professionele achtergrond te werken en de aansluiting van het zorgaanbod bij de leefwereld van de mensen leven.

In de praktijk komt dat het neer op het uitbreiden van je handelingsarsenaal door ook de aanbevelingen en behandeling van collega's van andere disciplines toe te passen. Als iemand een keer per week komt voor een gesprek met de psycholoog, dan signaleert deze ook problematiek voor de sociaal werker en geeft bijvoorbeeld de oefeningen mee van de fysiotherapeut.

Ook hier heeft Lies het samenwerkingsmodel de T-shaped professional toegelicht.

Omdat het eerder regel dan uitzondering is dat er veel problemen tegelijkertijd spelen en de middelen beperkt zijn (geen geld, weinig opleiding, geen aangepaste omgeving en hulpmiddelen) wordt er veel in groepen gewerkt.

Er wordt een dagprogramma aangeboden dat drie weken duurt. Men werkt vanuit het holistisch perspectief en probeert de regie zoveel mogelijk bij cliënt te laten. Het is een combinatie van gesprekken en activiteiten.

Een inspirerend voorbeeld is de aanleg van de tuin rondom het dagcentrum. Individuele verhalen en ervaringen worden in driedimensionaal beeld gegoten en verwerkt in een beeldentuin. Het is therapie vanuit verschillende invalshoeken. De cliënt praat erover, deelt verhalen en ervaringen en verbeeldt dit voor anderen. Tevens is het een vorm van arbeid en samenwerken. Het deed ons denken aan het programma photo-voice, maar dan met extra dimensies.

Namen van OT's?

3.2 North West University, Sentrum vir Kinder-, Jeug- en Familiestudies / Centre for Child, Youth and Family Studies, Wellington

Gesprek met vier onderzoeksters/lectoren: **professor Retha Bloem, Mariette van de Merwe, Izannette van Schalkwyk en**vul ik nog aan. Alle vier begeleiden ze studenten bij veldonderzoek in het sociale domein.

Voorheen waren ze verbonden aan de opleiding Social Work van het Hugenotecollege en gaven ze ook les aan bachelor studenten, nu zijn ze verbonden aan de North West University en begeleiden ze masterstudenten en promotietrajecten. Er wordt veel actieonderzoek gedaan.

Ze bieden een vijfdaags programma (**weet niet of dit klopt, heb ik niet meegekregen: is dit een cursus?**), drie keer per jaar waarna de studenten het, vaak praktijkgerichte-, onderzoek gaan doen. Het programma bestaat uit **een** mix van onderzoek **en ??** en **is** gekoppeld aan het ontwikkelen en begeleiden van (activiteiten-) programma's.

Veel onderzoeken worden gedaan in de sloppenwijken.

70% van de huidige studenten is zwart, ze zijn hier erg blij mee. Het percentage zwarte studenten was zo'n tien jaar geleden minimaal.

Thema's zijn programma's gericht op sociale ontwikkeling, terugdringen van tienermoederschap, seksueel misbruik, ~~en~~ kindermisbruik en het versterken van de positie van de vrouw als middelpunt van het gezin.

Het is opvallend dat telkens de vrouw/moeder genoemd wordt als belangrijkste persoon om veranderingen in gang te zetten. Een belangrijk aandachtspunt is **telkens** de wijze van communiceren.

Het is essentieel om aan te sluiten bij de taal die ze in de sloppenwijken spreken, contact te krijgen en behouden met personen op sleutelposities in de sloppenwijken en hen te betrekken bij de programma's.

We hebben een korte rondleiding gekregen bij twee concrete projecten. Een textielproject, waarbij vrouwen, vaak slachtoffer van misbruik, kussenovertrekken en patchwork dekens maken waarop een deel van hun eigen verhaal uitgebeeld is. Dit was erg vergelijkbaar met 'het eigen verhaal van de cliënt', dat wij in Nederland willen bekrachtigen in het kader van het herstelproces. Ook was er een, meer arbeidsmatig Bibliotheekproject (**?**), **De boeken werden toch geschonken door de gemeenschap? Volgens mij zat hier geen project omheen, toch?**

Mogelijke uitwisseling.

Retha Bloem is van plan vanaf september naar de Hanzehogeschool te komen in het kader van een uitwisselingsprogramma. Zij gaat een half jaar haar baan uitwisselen met de baan van Hanneke Sulman, docent bij SASS. Er was vooral interesse in 'positieve psychologie' waarover Jacomijn vertelde en misschien zijn er ook wel stagemogelijkheden voor een aantal van onze studenten.

Uiteraard is er ook tijd besteed aan uitwisseling en hebben wij onze projecten voor **B**begeleid **L**eren en de ontwikkelingen ten aanzien van de WMO en het meer wijkgericht werken gepresenteerd.

3.3 Hugenote College

Het Hugenote Kollege is een christelijk particulier opleidingsinstituut. Het Kollege biedt opleidingen (1-3 jaar) op het gebied van theologie en opbouwwerk (community development) en in februari wordt de bachelor opleiding Sociaal Werk hervat. Tot eind 2012 was het Hugenote Kollege gelieerd aan de universiteit van Zuid-Afrika (Unisa, distance learning, te vergelijken met onze Open Universiteit). Sinds 2013 is het een school voor Further Education and Training (FET)-college, maar men wacht nu op de accreditatie van de Raad voor Hoger Onderwijs zodat ze wederom bachelor opleidingen op het gebied van Social Work kunnen aanbieden. De Hanzehogeschool Groningen en meer specifiek het lectoraat Rehabilitatie, heeft al jaren een samenwerkingsverband met het Hugenote Kollege en Lies Korevaar is daarom al meerdere keren uitgenodigd geweest op het Kollege voor het geven van lezingen en trainingen.

Voor woensdag 23 november was Lies gevraagd een lezing te verzorgen voor ongeveer 40 praktijkbegeleiders over het onderwerp Begeleid Leren. Een relevant onderwerp daar veel van de jongeren uit de groepen van de praktijkbegeleiders moeite hebben met studeren. Vaak zijn deze jongeren de eersten uit hun families die een opleiding volgen, hebben weinig academische vaardigheden en veel psychosociale problemen. Lies heeft het begrip Begeleid Leren uitgelegd en enkele praktische tools (de IRB functionele diagnostiek en hulpbronnendiagnostiek) gepresenteerd waarmee de praktijkbegeleiders samen met de jongeren vaardigheden en hulpbronnen kunnen achterhalen die van cruciaal belang zijn voor het kunnen behouden van hun opleiding aan het Hugenote Kollege. De praktijkbegeleiders hebben een tweetal oefeningen met deze tools gedaan die ze erg behulpzaam vonden. Men kon de tools eenvoudig vertalen naar hun eigen praktijk. Vanuit het publiek kwam de opmerking dat het soms lastig is voor de praktijkbegeleider om het probleem van de jongere bij de jongere te laten en niet zelf te gaan willen oplossen. Een aantal praktijkbegeleiders gaven aan dat ze zich door de lezing bewust werden om ontwikkelingsgericht te blijven denken i.p.v. probleemgericht. De focus niet teveel richten op wat niet gaat, juist benadrukken welke vaardigheden de student al beheerst. Dit is vooral lastig voor praktijkbegeleiders met een achtergrond in eSocial Work. Lies benadrukte dat de jongeren op het Hugenote Kollege student zijn en geen slachtoffer of patiënt en dat zij ook als student moeten worden benaderd. Een van de toehoorders merkte op dat het belangrijk is om heel duidelijk te zijn over je rol bij Begeleid Leren: wat je wel en niet kunt bieden. Anders kun je gemakkelijk in de rol van hulpverlener vervallen. Het publiek was erg te spreken over de lezing en wellicht komt er een vervolg op.

3.4 Drakenstein Municipality

Drakenstein (officieel Drakenstein Plaaslike Munisipaliteit) is een gemeente in het Zuid-Afrikaanse district Kaapse Wijnlanden. Drakenstein ligt in de provincie West-Kaap en telt 251.262 inwoners.

We zijn ontvangen in de raadskamer van het stadhuis in Drakenstein.

De aanwezigen waren beleidsmedewerkers/projectleiders vanuit verschillende invalshoeken betrokken bij de verdere ontwikkeling van drie achterstandswijken

Het uiteindelijke doel is het bevorderen van een omgeving waarin stabiele en gezonde families kunnen leven. We waren erg onder de indruk van de veelheid en de mate van de problemen. Drie achterstandswijken werden met behulp van cijfers in kaart gebracht. Doel is dat die getallen omlaag gaan (aantal moorden; kindermisbruik; seksueel misbruik; verslaving; HIV-besmetting; tienermoeders etc.). Het belangrijkste beeld dat deze 'samenwerkers' voor ogen hadden is meer oplossingen voor deze 'berg' problemen zodat de kansen om zich te ontwikkelen verbeteren voor gezinsleden. Men liet een dia zien waarop een enorme berg puin en afval te zien was waar een kind met veel moeite onderscheiden kon worden. Dit kind moet meer in beeld komen en de rotzooi om haar heen moet verminderen/verdwijnen.

Probleem is dat er vanuit de overheid vijf ministeries betrokken zijn: community-safety; sport en cultuure; sociale ontwikkeling; transport en publieke werken, en gezondheidszorg. Op lokaal niveau (gemeente Drakenstein) zijn heel veel verschillende organisaties (zowel vanuit de overheid, kerk en particulier) betrokken waardoor samenwerking en afstemming noodzakelijk is.

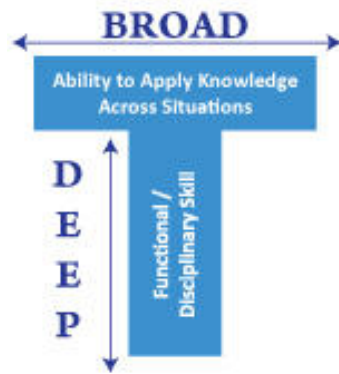
Nieuw is dat er gezamenlijk een hoofddoel gesteld is: bevorderen van een omgeving waarin stabiele en gezonde families kunnen leven.

Bijeenkomst Stadhuis Drakenstein

Samenwerking is een belangrijk aandachtspunt evenals overdracht van expertise. Deze beleidsmedewerkers hebben maandelijkse vergaderingen waar de vorderingen worden besproken en afstemming plaatsvindt. Er wordt ook gekeken of medewerkers vanuit de verschillende projecten taken van elkaar kunnen overnemen, omdat de afstanden binnen het gebied groot zijn, maar ook om de ingang die bepaalde medewerkers al hebben beter te gebruiken.

Omdat in Nederland ook extra aandacht is voor het 'ontschotten' in het kader van de WMO hebben we vergelijkbare uitdagingen op het gebied van samenwerken in het sociale domein.

Op verzoek van Liz heeft Lies hier een presentatie gehouden over de T-shaped professional. Cruciaal bij het T-shaped model is dat je afvraagt wat je als professional, met behoud van je eigen beroeps-identiteit en expertise, kan bijdragen aan het oplossen van problemen die samenwerkingspartners ervaren.

3.5 Blouvlei Akademie, kinderschool

De laatste ochtend zijn we door Nelleke Keet meegenomen naar de Blouvlei Akademie, een basisschool, buiten Wellington.

Op deze kleine school krijgen 50 zogenaamde 'boeren kinderen' les. Dit zijn kinderen van arbeiders die werken op de wijngaardenplantages. Vaak wonen zij in slechte omstandigheden op een terrein aangrenzend aan de wijngaard. Er is veel sociale problematiek (o.a. alcoholmisbruik, ondervoeding, tienermoeders) en geen geld en aandacht voor scholing.

Deze school zou eigenlijk door de overheid gefinancierd moeten worden, maar dit is niet gelukt. De school die bij de aanvang van het schooljaar gesloten was is door particulier initiatief en fondsen vanuit de wijnboeren en de kerk toch weer drie maanden later open gegaan. Dankzij de betrokken medewerkers.

We zagen kleine lokalen, redelijk goed uitgerust met onderwijsmateriaal, leuk aangekleed voor kinderen en een goede sfeer. Kinderen krijgen een ochtendmaaltijd en een lunch op school aangeboden. Ouders wordt gevraagd een 10-uurtje mee te geven.

Onderwijzend personeel verdient drie keer zo weinig op bij deze school vergeleken met scholen bij de overheid, vaak werken ze daarom maar één jaar voor deze school.

Men probeert de kinderen die veel leerachterstanden hebben door individuele aandacht beter voor te bereiden op de overheidsscholen met grote klassen (40-60 kinderen).

De kinderen worden 's morgens opgehaald door vier busjes die 170 km rondrijden langs de verschillende wijngaarden.

Een drijfveer om de kinderen naar school te sturen zijn de maaltijden.

Het feit dat er nu een vakantie van 6 weken aan zat te komen baarde medewerkers veel zorgen: kinderen krijgen minder of nauwelijks te eten en de thuisomgeving is vaak niet veilig.

De school wil een plaats bieden voor: Hope, Love en Empowerment.

Juffrou Minike en haar leerlingen van Graad 1

Links Nelleke Keet van het Hugonote Kollege

Slotbeschouwing

Samen nog een keer bespreken: ja!

We waren er al op voorbereid dat Zuid-Afrika een derde en eerste wereldland in één was. Zo hebben we dat ook ervaren.

Binnen een straal van 15 kilometer, zag je sloppenwijken (deuren dicht, niet fotograferen vanuit de auto!), wijken waar voornamelijk de kleurlingen middenklasse, veelal kleurlingen en blanken, woonden (met hekken om het huis en tuin- en waakhonden in de tuin) en luxe oorden met de heerlijkste wijn en 'Franse' kazen.

Hoewel rechten formeel gelijk zijn, is er nog veel ongelijkheid te zien dat te maken heeft met achtergrond en ras.

-Problemen in Z-A van ander niveau (qua karakter en omvang) dan in Nederland. Zorg/ behandeling gericht op herstel en focus op rehabilitatie zijn in opkomst, er is nog een wereld te winnen. T.C. Newman: begeleid werken/ begeleid leren. Interdisciplinair werken lijkt voor Z-A noodzakelijk (grote afstand; grote caseload; weinig budget). Mooie initiatieven op dit terrein (Drakenstein, T.C.Newman).

Wat een geweldige power vrouwen: Liz, Sharon, Fad'ia en Nelleke! Ze kenden elkaar en Lies van de opleiding PSR ruim 20 jaar geleden. We herkenden de ontwikkelingsgerichte attitude en de focus op mogelijkheden en wat er WEL kan. Telkens als wij bespraken wat ons opviel en wat ons problematisch leek, benoemden zij succesverhalen waaruit bleek dat er toch al hele grote stappen voorwaarts gemaakt zijn.

Wat zijn we gastvrij ontvangen en in de watten gelegd door vele mensen: Annemarie, Patrick, mensen van het Huguenotecollege (namen: ... rector en vrouw, wijnkenner), Retha,

en wat hebben we genoten van de mooie natuur.

BIJLAGEN

1. Handout Symposium WPA Congres
2. Handout Presentatie Valkenberg Hospital
3. Handout Presentatie Hugenate College
4. Handout Presentatie Drakenstein Municipality